

STANOWISKO
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 6 września 2023 r.

**w przedmiocie długości stażu pracy na stanowisku asesora sądowego w wojewódzkim
sądzie administracyjnym uprawniającego do uczestniczenia
w postępowaniu przekształcającym**

Zgodnie z art. 29 § 1 ustawy z dnia 25 lipca 2002 r. – Prawo o ustroju sądów administracyjnych (dalej: „p.u.s.a.”) w sprawach nieuregulowanych w ustawie do asesorów sądowych w wojewódzkich sądach administracyjnych stosuje się odpowiednio przepisy o ustroju sądów powszechnych, z tym że nie stosuje się przepisów dotyczących systemu teleinformatycznego obsługującego postępowanie w sprawie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu powszechnego albo asesora sądowego (art. 29 § 1 pkt 1 p.u.s.a.) oraz do postępowania w przedmiocie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku asesora sądowego stosuje się odpowiednio przepisy o postępowaniu w przedmiocie powołania do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego sądu powszechnego (art. 29 § 1 pkt 4 p.u.s.a.).

Z kolei zgodnie z art. 106xa § 1 i 2 ustawy z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (dalej: „p.u.s.p.”), przed upływem 36 miesięcy pełnienia obowiązków sędziego, asesor sądowy może złożyć prezesowi właściwego sądu okręgowego wniosek o powołanie na stanowisko sędziego sądu rejonowego, a prezes sądu okręgowego, w terminie nie dłuższym niż siedem dni od dnia upływu 36 miesięcy pełnienia przez asesora sądowego obowiązków sędziego, zarządza dokonanie oceny kwalifikacji asesora sądowego. W rozumieniu p.u.s.p. procedura przekształcenia stanowiska asesora sądowego w sędziowskie (por. art. 20a § 3 p.u.s.p.) może zatem zostać wszczęta przed upływem trzech lat pełnienia funkcji asesora sądowego, ale czynności związanych z załatwieniem sprawy dokonuje się dopiero po upływie tego terminu. Jednakże, zgodnie z art. 29 § 1 p.u.s.a., przepisy p.u.s.p. stosuje się odpowiednio, co oznacza, że należy również uwzględnić inne normy zawarte w p.u.s.a., modyfikujące ten zakres stosowania – użycie przez ustawodawcę zwrotu „odpowiednio” należy rozumieć bądź poprzez zastosowanie przepisów określonej ustawy wprost, z określonymi zmianami, bądź w niektórych przypadkach wyłączenie ich zastosowania.

Pod uwagę należy wziąć normę prawną z art. 6 § 1 pkt 7 p.u.s.a., z której wynika, że do pełnienia urzędu na stanowisku sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego może

być powołany ten, kto pracował w charakterze asesora sądowego w wojewódzkim sądzie administracyjnym co najmniej dwa lata. Wprowadza ona zatem odmienne uregulowanie w stosunku do przywołanego przepisu p.u.s.p., który ogranicza możliwość prowadzenia postępowania nominacyjnego do chwili osiągnięcia przez kandydata 36 miesięcznego stażu na stanowisku asesora sądowego. Odpowiednie stosowanie przepisów p.u.s.p. do sytuacji osób objętych zakresem stosowania p.u.s.a. będzie prowadziło do stosowania normy art. 106xa z pominięciem wymogu posiadania 36 miesięcznego stażu pracy na stanowisku asesora sądowego. Wymagany staż pracy asesora sądowego do objęcia stanowiska sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego określony jest zatem w art. 6 § 1 pkt 7 p.u.s.a., a zgodnie z art. 29 § 1 p.u.s.a. przepisy p.u.s.p. stosuje się do asesorów sądowych jedynie w zakresie nieuregulowanym w p.u.s.a. Ustawa ustrojowa nie reguluje w tym względzie procedury, ale zawiera przesłankę materialną ubiegania się o przekształcenie stanowiska, odmienną od tej zawartej w p.u.s.p. (dwuletni staż pracy w miejsce trzyletniego).

Przewidziany przez ustawodawcę krótszy termin „stażu” dla asesorów sądów administracyjnych, aniżeli sądów powszechnych wynika z wymagań jakie stawia się kandydatom do objęcia stanowiska asesora sądowego w wojewódzkim sądzie administracyjnym. Zgodnie z art. 6a p.u.s.a. do pełnienia urzędu na stanowisku asesora sądowego może być powołany ten, kto ukończył 30 lat i spełnia wymagania o których mowa w art. 6 § 1 pkt 1–4 i 6 p.u.s.a. oraz przez co najmniej cztery lata pozostawał na stanowisku sędziego, prokuratora lub prezesa, wiceprezesa, lub radcy Prokuratury Generalnej Rzeczypospolitej Polskiej albo co najmniej przez cztery lata wykonywał zawód adwokata, radcy prawnego lub notariusza albo przez sześć lat pozostawał w instytucjach publicznych na stanowiskach związanych ze stosowaniem lub tworzeniem prawa administracyjnego. Zatem w odróżnieniu od wymogów stawianych asesorom sądów powszechnych, asesory sądów administracyjnych muszą wykazać się odpowiednim stażem na stanowiskach związanych ze stosowaniem i tworzeniem prawa. Oznacza to, że w ich przypadku staż wynosił będzie nie dwa lata, lecz sześć, a nawet – w przypadku osób zatrudnionych na stanowiskach związanych z tworzeniem i stosowaniem prawa administracyjnego – 8 lat. Ponadto wyższy jest cenzus wieku dla kandydatów na stanowisko sędziego wojewódzkiego sądu administracyjnego (35 lat) niż sądu rejonowego (29 lat).

W takiej sytuacji zrównywanie asesorów sądów administracyjnych z asesorami sądów powszechnych przy ustalaniu prawa ubiegania się o powołanie na stanowisko sędziego jest nieuzasadnione, tak z praktycznego, jak i prawnego punktu widzenia.

Przedstawiona interpretacja jest zgodna z wykładnią systemową obu ustaw ustrojowych, gdyż zgodnie z art. 61 § 1 pkt 7 p.u.s.p. na stanowisko sędziego sądu rejonowego może być powołany ten, kto zajmując stanowisko asesora sądowego, pełnił obowiązki sędziego co najmniej przez trzy lata. Z uwagi na analogię w konstrukcji i zakresie unormowania art. 61 p.u.s.p. i art. 6 p.u.s.a. – do którego odsyła także art. 6a p.u.s.a. – uzasadnione jest twierdzenie, że intencją ustawodawcy było zastosowanie do sytuacji asesorów sądowych w wojewódzkich sądach administracyjnych reguł przekształcania stanowisk asesorskich zawartych w p.u.s.p., za wyjątkiem terminu, o którym mowa w art. 61 § 1 pkt 7 p.u.s.p., gdyż został on unormowany odmiennie w art. 6 § 1 pkt 7 p.u.s.a. (wymóg pełnienia obowiązków asesora sądowego przez dwa lata, w miejsce trzech lat).